

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Ardel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kanipen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilluis-Smitkamp, Ooster-Nijkerk; Dr J. H. Hagenaar, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggerkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Tzum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijckenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijckenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr K. Schippers, Wasserdijk; Dr J. Smilk, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. J. Zvolle, 's-Gravenhage; Dr C. Veenhof, Harkstede; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Melislorke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Marcion, het evangelie van den vreemden god. VI. — Uit de Schrift: De werkelijkheden der menschen en de waarheid Gods. (Joh. 19:38.) — Kerkelijk Leven: „Moet dat nu zóó?" IX. Over de „Algemeene Geschiedenis" VIII. — Even Parkeeren: Verbondsleven als factor in de Wereldgeschiedenis. — Lit. en Kunst: Een boek voor de Jeugd. — Geestelijke Adviezen: Belijdenis doet II. — Het Boek van de Week: Reformatorische polemiek. II. — Ziekende: Onze slotsom inzake den oorsprong der ziel. — Brief uit Amerika: Vrede en Vooruitgang. — Perschoon. — Correspondentie van de Redactie. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Marcion, het evangelie van den vreemden god.

VI.

Marcion en de Deutsche Heidenen.⁶⁸⁾

Harnacks wensch, dat in de bonte rijen der meekers naar God ook weer Marcionieten gevonden zouden worden, is niet alleen vervuld in den man, die meent, dat Marcion de verhouding van god en de wereld zoo voortreffelijk beschreven heeft, maar is ook vervuld ten opzichte van Marcions houding tegenover het Oude Testament: er is een breede schare „zoekers naar God" gekomen, die radicaal willen breken met het O. T. en met alles, wat in het N. T. aan het O. T. herinnert.

Dat die schare veel verder gaat dan Harnack had kunnen vermoeden, is wel buiten tegenspraak, maar, hoe dat zij, in die schare wordt ernst gemaakt met de gedachte van Marcion, dat de hooge god niets te maken kan hebben met de vertelsels van het O. T. en wordt ook ernst gemaakt met den eisch van Harnack, die wilde, dat het Protestantisme brak, radicaal brak met het O. T.

Die eisch luidt: Het O. T. in de 2e eeuw te verwerpen, was een fout, die de groote kerk terecht niet wilde begaan: het in de 16e eeuw te behouden, was een lot, waaraan de Reformatie zich niet kon onttrekken: het echter sinds de 19e eeuw als kanoonieke oorkonde nog in stand te houden, is het gevolg van een religieuze en kerkelijke onmacht.⁶⁹⁾

Die eisch kan ook zóó worden geformuleerd: „Het grootste gedeelte van de bezwaren, die het volk inhrent tegen het Christendom en tegen de waarachtigheid der kerk, komt voort uit het gezag, dat de kerk nog altijd aan het O. T. toekent. Hier schoen schip te maken en in belijdenis en onderricht aan de waarheid de eer te geven, is de groote daad, die nu — vermoedelijk al te laat — van het Protestantisme verlangd wordt."⁷⁰⁾

Thans gaan dus velen dien eisch inwilligen, zoo radicaal, dat duizenden tamme volgelingen van Harnack ervan terugschrikken, en die te vergeefs nu opkomen voor de betrekkelijke waarde van het O. T., maar tevens zoo radicaal, dat velen — en zij moeten zich daarvoor groote offers getroosten — in Gods kracht de wapens opnemen en het kruis gaan dragen om de verdediging van de waarheid, dat God zich geopenbaard heeft, ook door het O. T.

⁶⁵⁾ Misschien zijn er lezers, die zich aan dezen titel ergeren. Maar voor de menschen, die ik met 't woord „heidenen" op het oog heb, is deze naam een eerbetitel, omdat in dien naam een trouw uitkomt aan de geschiedenis en religie van het Deutsche volk. Eere dan toch aan hen, wien eere toekomt! — Zie hiervoor een der „Duitsche" geloofsbelijdenissen, art. 1: Wij gelooven, dat God Zich aan ons openbaart in ons Deutsche bloed en Duitsch geweten, in ons Deutsche land en Duitsche geschiedenis. Dat is ons Duitsch geloof. Het begrip „heiden" is voor ons geen scheldwoord, maar een eere-naam. Wij zijn trotsch op ons Duitsch geloof, ons Noordsch heidendom.

⁶⁶⁾ Harnack, a.w., pag. 217.

⁶⁷⁾ Harnack, a.w., pag. 222.

En daarmee staan wij midden in den strijd, die op dit oogenblik woedt in Duitschland, een strijd, dien wij met belangstelling volgen moeten, omdat onze broeders en zusters in den Heere Jezus Christus bij dien strijd betrokken zijn, een strijd, dien wij met belangstelling volgen moeten ook hierom, omdat zij zoo gemakkelijk kan overslaan naar ons land⁶⁸⁾, een strijd, dien wij bovenal met belangstelling volgen moeten, omdat een grondwaarheid van ons Christelijk geloof in geding wordt gebracht — de handhaving van het O. T. als Woord Gods.

De strijd dan om het O. T. Zoolang de Chr. kerk er is, woedt deze strijd⁶⁹⁾, maar nooit werd zij feller gevoerd dan nu, nu de bestrijders van het O. T. alles met zich mee hebben.

De bodem voor die bestrijding is toebereid door de Bijbelcritiek van de vorige eeuw, die, handhavend eenige waarde voor het O. T., het geloof in het O. T. als woordopenbaring Gods trachtte te vernietigen⁷⁰⁾, werd nog verder toebereid o.a. door het groote werk van Houston Stewart Chamberlain, die in zijn „Grundlagen des 19. Jahrhunderts" trachtte aan te toonen, dat de ergste vijand van beschaving, natie en Christendom zou zijn de Joodsche geest⁷¹⁾, werd nog ontvankelijker door het anti-semitisme, dat door de Hitler-beweging op een hoogtepunt kwam, wat tengevolge had, dat alles, wat Joodsch was, dus ook het O. T., in een kwaad daglicht kwam te staan, — en nu ontkiemen de vruchten. Begunstigd immers door de regeering van een partij, die in theorie steunt op het positieve Christendom, maar die in werkelijkheid het Christendom lager stelt dan de Germaansche idee, — art. 24 van het program der N.S.D.A.P. luidt immers: wij staan voor vrijheid van alle religieuze belijdenissen in den Staat, voorzover zij zijn bestaan niet in gevaar brengen, en aanstoot geven aan het zedelijke en morele gevoelen van het Germaansche ras. De partij als zoodanig staat op het standpunt van een positief Christendom — verzekeerd van den steun van een der voornaamste leiders dier partij, A. Rosenberg, kan nu de haat tegen het Jodendom in dienst gesteld worden van de bestrijding van het O. T., en kan nu de Germaansche idee uitgespeeld worden tegen de gedachten van het O. T., en loopt de verdediger van het O. T. zelfs de kans als landverrader gestraft te worden.⁷²⁾

⁶⁸⁾ Niet alleen, dat de N.S.B. in Nederland pogingen aanwendt om ons volk te binden aan de nationaal-socialistische gedachten, ook wordt in Nederland 't nieuwe geloof geïmporteerd. Ik noem bijv. een brochure van Dr P. Molenbroek uit Den Haag, die onder het motto: „Vrijheid en arbeid door Samenwerking en Christelijke deugd bij Ware Volksverbondenheid" — de hoofdletters spreken al duidelijke taal — de Nederlandsche Christenen wil leeren, dat Hitler Gods roeping vervult, als hij strijdt tegen de Joden, en dat Jezus geen Jood geweest is naar het bloed, en die zijn brochure samenvat in 5 stellingen, waarvan de 1e luidt: Christendom en Jodendom zijn in hun diepste wegen lijnrecht tegengestelde levens- en wereldbeschouwingen.

⁶⁹⁾ Zie bijvoorbeeld: L. Destel, Geschichte des Alten Testaments in der christlichen Kirche.

⁷⁰⁾ Terecht wijst bijv. het R.K. Apologetische Maandschrift „Het Schild" in een bespreking van deze materie op den invloed, die de z.g.n. Leidsche vertaling in Nederland uitoefent.

Volgens die vertaling zou de Bijbel „somwijlen groote schade aanrichten, en is hij een verzameling van boeken van zeer onderscheiden gehalte: hoog en laag, heilrijk en verderfelijk is daarin doorcengemengd." — Dr v. d. Ploeg in afl. 7 van Jaargang 17.

⁷¹⁾ Chamberlains werk had reeds in 1927 — lang voor den bloei der N.S.D.A.P. — 14 drukken gehaald. Alle vooraanstaande Duitsche Heidenen spreken met groote waardeering over hem, en zijn boek is des te gevaarlijker, omdat hij een poging doet om op de dingen diep in te gaan, iets, dat maar van weinige werken der Duitsche heidenen gezegd kan worden, en zeker niet gezegd kan worden van het bekende boek van Rosenberg: der Mythos des 20. Jahrhunderts. (1e druk 1930, ik heb de 61/62e uitgave.)

⁷²⁾ Want: Die Ablebung des germanistischen Ideals ist nachstes Volksverrat. Rosenberg, overal in zijn: Der Mythos.

En nu is het zoo, dat menig S. A.-soldaat niet meer in de kerk wil komen, als een Joodsche psalm wordt gezongen, nu is het zoo, dat woorden als „Hallelujah" door de predikanten moeten worden vermeden, nu is het zoo, dat als een bijzonderheid in de courant vermeld wordt, dat op den 3den verjaardag van de toestand-koming van het Nazi-bewind ter herdenking in de kerk een Oud-Testamentische tekst genomen wordt, nu is het zoo, dat verwerping van het O. T. geleid heeft bij velen tot een breken ook met het N. T., met het gansche N. T., — niet alleen met de z.g.n. Joodsche gedeelten, — nu is het zoo, dat de naam heiden als een eere-naam wordt aanvaard, nu is er het nieuwe Duitsche heidendom.

Het nieuwe Duitsche heidendom. Wat wil dat nu eigenlijk? Om dat na te gaan, moeten wij eerst vastleggen, dat dit nieuwe heidendom geen eenheid vormt. Er zijn belangrijke schakeeringen onder — ik denk bijv. aan het heel-radical type van Mathilde Ludendorff, de vrouw van den bekenden generaal Ludendorff, die een boek schreef met den veelzeggenden titel „Verlossing van Jezus Christus" (een weg, hoe wij van Jezus Christus af kunnen geraken), maar dat boek wordt door de Duitsche heidenen weinig genoemd, en wordt door de nazi-autoriteiten zeer beslist verloochend.

Buiten dit kan men drie typen onderscheiden: de richting Rosenberg, de richting Hauer⁷³⁾ en de richting Bergmann⁷⁴⁾, die o.a. elk een eigen weg opgaan in hun gedachten over een hoogste⁷⁵⁾ wezen en over onzen Heere Jezus Christus.

De volgende grondgedachten echter volgen zij allen:

1e. Zij beweren, dat het ras, waartoe iemand behoort, alles in zijn leven beïnvloedt en zeker van beslissenden invloed is op zijn godsdienstig leven. Menschen, die tot verschillende rassen behooren, zullen ook verschillende godsdiensten beoefenen, en ieder moet in den godsdienst den weg van zijn ras volgen. Zoo hij dat niet doet, dan werkt hij mee aan een zeer groote zonde, de ont-aarding van ras en bloed: doet hij dit wel, dan helpt hij mee aan den vooruitgang van het ras, de edelste taak, die aan den mensch wordt opgelegd.

De godsdienst van Duitschland moet zijn de godsdienst der Germanen, omdat die godsdienst voortgekomen is uit het Germaansche bloed en niet vermengd is met ideeën-goed van andere rassen.

Hieruit volgt, dat de joodsche godsdienst, neergelegd in het O. T., verworpen moet worden, omdat die vooreerst uitging is van een ander ras en dan nog van een minderwaardig ras als het afrikaansch-semitisch-syrische ras, en hieruit laten zich nu heel gemakkelijk verklaren de liefelijke benamingen, die men geeft aan het O. T. — een boek van veekooplui en souteneurs, een boek, waaruit de walm van het slechtst-menschelijke opstijgt, enz. enz.

Maar hier zetten zich ook de verschillen in. Men is immers nationaal-socialist en dan aanvaardt men het positieve Christendom!!! (art. 24!)

Maar hoe moet het dan met den Jood Jezus?

Men gaat dan verschillende kanten uit.

Sommigen verklaren, dat de genieën der menscheit boven het verschil der rassen staan, althans door dat rassenverschil weinig worden beïnvloed. Zoo'n genie zou bijv. Jezus van Nazareth geweest zijn en zijn apostel Paulus, Joden weliswaar, maar

⁷³⁾ Bekend door zijn: Deutsche Gottschan.

⁷⁴⁾ Bekend door zijn: Die deutsche National-kirche, en: Deutschland das Bildungsland der neuen Menschheit.

⁷⁵⁾ Met opzet schrijf ik hier het hoogste wezen. Bij alle verschil, dat hier is onder de nieuwe heidenen, gelooven zij allen in het „het", niet in een „Hij".